

Bear Sinai
5767-2007

רבינו בחיי ויקרא כה, ב

"ושבתה הארץ שבת לה" - שתהיה הארץ בטלה מכל מלאכת אדם בשנה השביעית ... 'ובשנה השביעית שבת שבתון יהיה לארץ'... לכך צותה התורה מצוה זו, שיהיו כל מיני הממשלה ואדנות שבתחוננים בטלים בעבודת הארץ, כדי שיתבונן האדם בלבו כי אין עקר האדנות והממשלה, אלא לאדון הכל ברוך הוא.

וְהָאָרֶץ לֹא תִמְכַּר לְצַמְתָּת, כִּי לִי הָאָרֶץ, כִּי גֵרִים וְתוֹשְׁבִים אִתְּם עִמְדִי. (ויקרא כה, כג)
כי לי הארץ - אל תרע עינך בה שאינה שלך. (רש"י שם, שם)
(ביאור רבי יצחק שמואל רג"ו ויקרא כה, ב)

שבת לה' - לשם ה', שלא תכוון שתשבות הארץ אחת לשבע שנים, כדי שתוסיף תת כוחה, כמנהג עובדי אדמה, אלא לכבוד ה' שציווה על שביתת השנה השביעית, ולו הארץ ומלואה.

כי גרים ותושבים אתם עמדי - שמא תאמרו: הרי נתת לנו הארץ לאחוזת עולם, ואנחנו אזרח הארץ, על כן אמר שאף על פי שכנגד שאר העמים אזרח הארץ אתם, עמדי אתם גרים ותושבים, כי לי הארץ, ואתם דומים לגרים שבאו מארץ רחוקה, ואדוני הארץ הרשה אותם להיות תושבים בארצו, וכן הוא באמת כי האדם דומה בארץ לגר, כי נשמתו ממעל, וירד מקומו למטה לשבת בארץ, כמו שכתבתי על פסוק 'ימי שני מגורי' (בראשית מז, ט). (ביאור רבי יצחק שמואל רג"ו שם, שם)

כלי יקר דברים לא, יב

'מקץ שבע שנים': כי שנת השמטה גורם גם כן ההקהל והשלום על ידי שלא יזרע ולא יצמיח בו ואכלו אביוני עמו כי אינו רשאי להחזיק בתבואת שנת השבע כבעל הבית וזה בלי ספק סיבת השלום כי כל דברי ריבות נמשכין ממדת שלי שלי זה אומר כולה שלי, וכל זה אינו כל כך בשנה השביעית כי ביקום ועשה' אין הכל שוים, אבל ב'שב ואל תעשה' הכל שוין, וזה באמת ענין השלום

ספר המצוות לרמב"ם, מצוות לא תעשה רכז

הזהיר שלא למכור בארץ ישראל מכירה קיימת והוא אמרו: "והארץ לא תמכר לצמיתות".

ספר החינוך, מצוות לא תעשה שמג.

משרשי המצוה (שלא לשנות מגרשי ערי הלויים ושדותיהם): לפי שערי הלויים היו נכונים לצרכי כל שאר השבטים, כי הוא השבט הנבחר לעבודת ה' וכל עסקם היה בחכמה, שלא היו טרודים בעבודת האדמה כשאר שבטי ישראל, ועליהם נאמר "יורו משפטיך ליעקב ותורתך לישראל" (דברים לג, ג), ומתוך שהחכמה בתוכם היה עסק כל ישראל תמיד עמהם, מלבד שהיו בתוך עריהם ערי מקלט הרוצח, ומתוך כך גם היו עיני כל ישראל על עריהם כי לא ידע אדם מה ילד יום, ולכן היה בדין להיות אותן הערים אשר יד הכל שוה בהן ולב הכל עליהם להיותן בתכלית היופי והחמדה, ושבח כל עם ישראל בכך, ומפני כן באה הצוואה עליהם שלא לשנות בעניינם דבר כי אדון החכמה ייסדן ותקנן והגביל גבולם וירא כי כן טוב...

שד"ל ויקרא כה, ב

[ב] ושבתה הארץ שבת לה': מצוות ישנת השמיטה דומה למצוות השבת, כי כמו שמצוות השבת היא לחזק בלב העם אמונת היותם גוי קדוש, כן מצוות השמיטה תביא בלבם האמונה כי גם אדמתם אדמת קודש, אחרי שהיא שובתת בשנה הזו כשביתת האל ביום השביעי (ועיין דברי דון יצחק בנחלת אבות פרק ה' משנת גלות בא לעולם, כי נעמו), וכמו שבמדבר היה ה' נותן להם ביום השישי לחם יומיים, כן בהיותם על אדמתם היה מצווה להם את ברכתו בשנה השישית, שתהיה תבואתה מספקת גם לשנת השמיטה. ואמנם קדושת הארץ היתה סיבה חזקה להרחיק את העם מלטמאה ומלחללה במעשים מתועבים. וגם בהכרח כשתשבות האדמה ינחו קצת מעבודתם גם העבדים והבהמות, וזה דומה למנוחת העבד והבהמה ביום השבת. והיות תבואת השנה היא הפקר, הוא חמלה על העניים והוא משווה העשיר והעני ומשפיל גאוות העשיר ומזכיר אותו כי כל בני אדם שווים הם. וכן שמיטת הכספים היא חמלה וחנינה לעניים. וכמו שהעם מלבד שביתתם ביום השביעי, גיתנו להם חגים אחרים לשבות בהם ולשמח לשם ה', ככה אדמת הקודש מלבד שנת השמיטה ניתנה לה שנת היובל. והיובל משווה העשיר לעני כמו השמיטה וכמו השבת, מצד השביתה מעבודת האדמה, ומצד הפקר התבואות; ונוסף בו חזרת הקרקעות לבעליהם ויציאת העבדים חפשי, והיא חמלה גדולה על העניים וחיוק גדול לשווי בני המדינה.